

lan, mint progresszív, sőt, munkásirodalmat ajánlják s nem szűnnek meg hangsúlyozni az író munkás voltát. Tisztelet-becsület mindenkinek, aki a mai s itteni munkássorsban önerejéből odáig jut, hogy regényt olvas, sőt könyvet ír. Szubjektive hatalmas teljesítmény. De értsük meg már végre: ahhoz, hogy egy mű progresszív és munkásirodalom legyen, nem elég, ha az írója szegény származású, de még az se, ha munkásokról ír: a munkásság, mint osztály nézőpontjából kell írnia. És fordítva is áll: nem elég, ha egy mű haladó nézőpontból íródik: az írói mű sorsát eleve eldönti, mint kétszer is mondtuk s harmadszor is hangsúlyozzuk: a „hogyan”. Lehet sokfélét, sokféleképpen, nehéz és hiábavaló volna felsorolni, mi minden volt, van és lehet. Egy biztos: társadalmi regényt, erkölcsregényt csak valószerűen (realisztikusan) lehet írni, valószerű mesével, valószerű emberekkel, valószerű beszéddel és attitűdökkel. És ezt nemcsak Petre Belluval és könyvével kapcsolatban mondtuk. A magyar nyelvterületen jelentkező haladó irodalmi fiatalságban még sok olyan ferde nézet él, amelyekre a mondtak felelnek. „A munkás „származású író — munkásíró” és „Mindен jó, ha jó a csattanó” ez lehet reakciója annak a felfogásnak, hogy *csak* a tehetség számít, s minden egyéb magától jön, de ennél nem kevesbé hamis, azzal legalább egyformán korlátozott és a haladás szempontjából talán még károsabb és veszélyesebb.

Köves Miklós

EGY SPANYOL TÁRSADALMI REGÉNY. Nincs irodalom, amelyben égetőbb lenne a földről beszélni, mint a spanyol. Azt az éleslátást, amit tíz évvel ezelőtt még elméleti kérdések megoldására használtak fel a spanyol írók, ma a nélkülözés és a föld harcának szolgálatába állítják. *César M. Arconada* első regényében, (*Szegények a gazdagok ellen*), ami a köztársaság kikiáltásának másnapján jelent meg, a művész még nem nagyon talált magára. Regényén érzett valami mesterkélt naturalizmus. Ennek ellenére akadtak valóban népies szellemű részei, különösen ott, ahol a széles epikájú és *megrázó* mélységű társadalmi harcokat érinti. Ha ezek a harcok a maguk irodalmát is megszülik Spanyolországban, úgy nem kétséges, hogy ez az irodalom megtalálja monumentális elbeszélő műveit, annál is inkább, mert ezekhez a művekhez rengeteg a népi anyag s a hagyomány nevelő talaja lehet. Ezért hat oly autentikusan például *Alberti*, a költő. Teli népi emlékekkel, szinte készen kapja a magasra csigázott érzést magával hordozó ritmust, mely a hallgatóknak és a követőknek egész a szívéig gyűrűzik.

Arconada második regényében (*Földosztás**) felfedezhető a spanyol népi elbeszélő költeményeknek az a hangulata, a régi tüzes spanyol románok ama ritmusa és lírai egyszerűsége, melyben ujjá ébred a spanyol nép évszázados története és örökös harca a földdel és a feudalizmussal, mely itt sokkal erősebben horgonyozta le magát, mint máshol. Szinte hallható a Comuneros-ok lázadásának dübörgése, a spanyol XVI. század e nagyszerű mozgalmáé; szinte látható a rengeteg nyomorúság, amit türelemmel állt ki e heves, tragikus nép egész az októberi napokig. Arconada az igazi huron játszik. Könyve lassu, súlyos és egyszerű, amilyen az igazi epika. A könyvnek valódi az éghajlata. Nem kívülről megírt; a teljes igazságot tükrözi; átértett és költői szenvedéllyel fűtött. A spanyol föld és a spanyol nélkülözés valósága szól belőle. „Kétségkívül, ti pásztorok, ti más földeken laktok, ti nektek más a fogalmatok az éhségről. Számotokra az éhség valami téli kép, egy szélrohamtól sötétített

* Megjelent legújabbán franciául is *Le Partage des Terres* címen (Et S. I. Paris 1936.)

ég alatt, ahol a megfagyott havon élőhus zsákmány szerzésére indult or-
dasok üvöltenek. Ti nem ismeritek az itteni éhséget, ami a fullasztó me-
legben marcangolja a holtrafáradt, nyomoruságtól és mocsárláztól el-
csigázott testeket, melyek elnyulnak a kapuk előtt az árnyékban és ép'
hogy lelküket ki nem adják e belehelhetetlen légben, e forró csendben a
csodálatosan szép, szűztiszta azuros ég alatt." — Ebből az idézetből is
kiderül, mily megelevenítő az ereje Arconada prózájának s mily éles az
ellentét Spanyolország csodás világa és a között a rettenetes nyomoru-
ság között, ami ezen az elhanyagolt földön uralkodik. A földön, amit a
feudális nagybirtokosok zsugorisága tett tönkre s amelynek vad meddő-
ségét a zord közviszonyok okozták. És e hatalmas, mezei nyulaknak ki-
szolgáltatott területek mellett a nélkülözésektől elhal egy nemzet! Ez az
a képtelennek tetsző igazság, melyre Arconada regénye rávilágít és amit a
szerző darabos, rekedt epikai változatokban megénekel. — Mi történik
a könyvben? A cselekmény a legegyszerűbb. Egy reggel a parasztok ösz-
szeadják kevéske szerszámaikat s néhány jószágukat és megássák a par-
lagon heverő földeken keresztül az első barázdákat s megalkotják a pri-
mitív próba-szövetkezetüket. A dolgok azonban nem mennek olyan sim-
mán, mint ahogy azt az estramadurai parasztok elképzelik. A birtokosok
védekeznek s a szegény falun ismét a kétségbeesés és a nyomor lesz ur-
rá. S bár a regény lehangoló képekkel zárul, érezhető, hogy ez az a lehan-
goltság, amely a cselekvő energiát szüli. (f)

LUKÁCS IMRE VERSEI. Ezt a fiatalembert munkássorsa ösztökélte
versírásra. A „Rab költő” már második kötete és egyben fejlődésé-
nek újabb állomása is. Programszerű világnézet helyett itt már inkább
élményanyaggal dolgozik, amely helyenként lirává mélyül. A kötet címe
előre jelzi, amivel a lapokon belül találkozunk: a fogságot. Lukács fo-
golyként is élt és egy-két hangulatos verse arra vall, hogy érzelmi vilá-
gát ma már meg is tudja fogalmazni, tehát joga van ahhoz, hogy egy
kis figyelmet kérjen a maga számára. Önéletrajzát nyolc sorban mondja
el és emiatt igazán nem lehet szerénytelenséggel vádolni, bár e nyolc
sor szerénységét a vers egysoros címe lerontja: „Lukács Imre nyolc
sorban.” Erre az egy sorra kifakad az ember: ez mégis csak sok! Eb-
ben annyi tolakodás van, annyi exhibicionizmus, ami méltatlan valaki
olyanhoz, aki annyi egyszerűséggel tudja elmondani: „...azt hitte, mér-
nök lesz belőle. Szabómunkás lett. Hát tévedett.” A címhez csak a vers
utolsó sora illik stílusban, amikor megállapítja magáról, hogy: „Szava
feszít, mint vasasok vésője és suhint, mint a béres ostora!”

Ezek a költőietlen (vagy költői?) kilengések is arra mutatnak, hogy
Lukács Imre még most sem találta meg azt a hangot, amely való egyé-
niségét jelezné, helyesebben, ami már bizonyosságát adná annak, hogy
egyéni költővel állunk szemben. Ez a hiánylás nem arra utal, mintha
Lukács legalábbis más hangján szólalna meg. De még nem jelent eredeti-
séget az, ha egy versornak nem más a szülőapja. Mindenesetre né-
hány verse azzal a reménnyel biztat, hogy Lukács Imre fejlődése *tovább*
halad és ha a jövőben nem is hangsúlyozza ki ő maga, hogy költő, ezt
magunknak is módunk lesz róla megállapítani, u.

MAGYAR KÖNYV JAPÁNRAÓL. *Lajtha Edgár* könyve: „Japán tegnap,
ma és holnap” eleven stílusú, színesen és ügyesen megírt könyv.
Lelkesen ír L. a japán szervező erőről, a *ragyogó* mondain külsőségeke-
ről, a japán ucca képéről, az ősi japán erkölcs fennmaradásáról a tech-
nika benyomulása ellenére is. A japán élet számos részletét kapjuk, a
kimonótervezéstől a fürdésig, a táncművészettől a madzsuriai kalandig.